



Sociálno-klimatický fond a ETS 2

Otázky a odpovede

Čo je sociálno-klimatický fond?

Sociálno-klimatický fond (Social Climate Fund SCF) je novým nástrojom, ktorý vznikol v súvislosti s druhým systémom obchodovania s emisiami (EU Emissions Trading System ETS2), zameraným na znižovanie emisií CO₂ v sektoroch **vykurovania a dopravy**. Tento fond má za cieľ pomôcť zraniteľným domácnostiam, ktoré budú čeliť zvýšeným nákladom na energiu a dopravu. Členským štátom EÚ poskytne osobitné finančné prostriedky, aby sa počas zelenej transformácie priamo **podporovali najviac postihnuté zraniteľné skupiny obyvateľstva**. Slovensko potrebuje tento fond, aby zmiernilo sociálne dopady ekologických politík a podporilo prechod na udržateľnejšie energetické zdroje.

Z čoho bude fond financovaný?

Sociálno-klimatický fond bude financovaný z viacerých zdrojov. Hlavným zdrojom budú príjmy z predaja emisných povoleniek v rámci EU ETS2, pričom 75 % týchto príjmov bude alokovaných na SCF. Zvyšných 25 % musí prispieť samotný členský štát, čo môže byť realizované z vlastného rozpočtu alebo z výnosov z predaja emisných kvót. Odhaduje sa, že celkový objem prostriedkov mobilizovaných cez fond dosiahne minimálne 86,7 miliardy eur v období rokov 2026 až 2032.

Na čo sa môžu využiť zdroje z fondu?

Členské štáty môžu využívať Sociálno-klimatický fond na podporu investícií do energetickej efektívnosti a obnovy budov, čistého vykurovania a chladenia energiou z obnoviteľných zdrojov, ako aj do riešení dopravy s nulovými a nízkymi emisiami. Okrem toho budú mať možnosť vynaložiť časť zdrojov na dočasnú priamu finančnú podporu ľudí zasiahnutých energetickou a dopravnou chudobou.

Sociálno-klimatický fond

Čo môže byť z neho financované?



Podpora investícií v **oblasti energetickej efektívnosti a renovácii budov**. Dotácie na **solárne panely** a **tepelné čerpadlá**.



Financovanie osobnej a **verejnej bezemisnej a nízkoemisnej dopravy**.



Poskytovanie **dočasnej finančnej podpory zraniteľným domácnostiam**.

Koľko prostriedkov získa Slovensko?

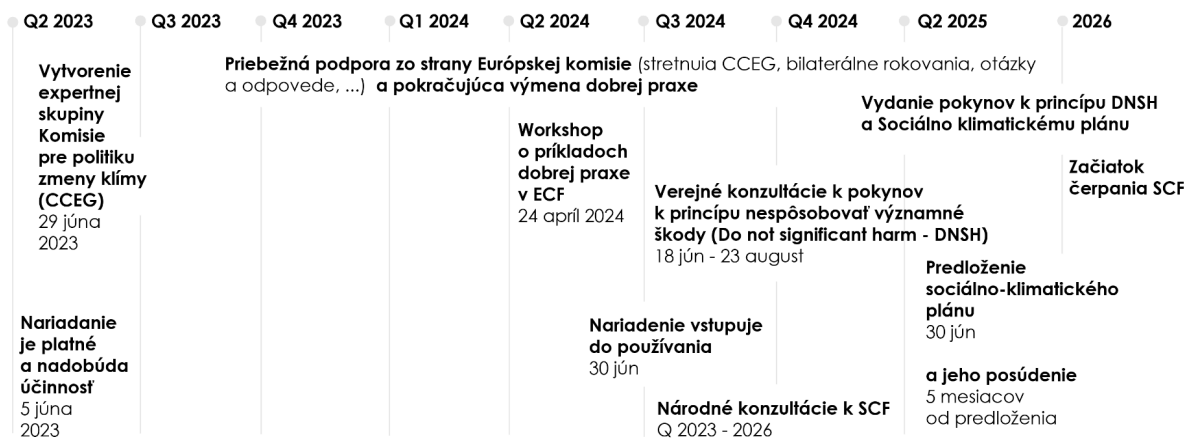
Pre Slovensko sa očakáva, že z tohto fondu **získa približne 1,5 miliardy eur**. Tento objem prostriedkov bude doplnený o 25 % národné spolufinancovanie, čo znamená, že celkový **investičný balík by mohol dosiahnuť až 1,875 miliardy eur**.

Všetky navrhované opatrenia a investície sa po celoštátnej konzultácii zhrnú do **národných sociálno-klimatických plánov**. Slovensko ako aj všetky členské štáty, má do júna 2025 predložiť Európskej komisii podrobný plán využitia fondu. Komisia posúdi plány a vyplatí platby členským štátom len vtedy, ak sa dosiahnu míľniky a ciele stanovené v plánoch.

Kedy začne fond fungovať?

Sociálno-klimatický fond

Časový harmonogram



Ako prebieha príprava sociálneho klimatického plánu na Slovensku?

Prípravu SCF koordinuje Odbor zelenej ekonomiky [Sekcie plánu obnovy NIKA](#). V poslednom štvrtroku 2024 sa práce sústreďujú na zbieranie dátových podkladov k cieľovým skupinám podpory a návrhy možných opatrení, ktoré sa budú z SCF podporovať. Širšia participácia odbornej verejnosti je naplánovaná na prvý štvrtrok 2025.

Čo je EU ETS2 a ako súvisí so Sociálno-klimatickým fondom?

Systém obchodovania s emisnými kvótami (European Union Emissions Trading System - EU ETS) je kľúčovým nástrojom Európskej únie na [znižovanie emisií skleníkových plynov](#). Funguje na princípe "[cap and trade](#)", kde je stanovený pevný strop (cap) na celkové množstvo emisií, ktoré môžu byť vypustené, pričom jednotlivé povolenky na emisie (trade) sa môžu voľne obchodovať medzi znečisťovateľmi. Každá povolenka oprávňuje jej držiteľa vypustiť jednu tonu CO₂. Týmto spôsobom sa firmy motivujú znižovať svoje emisie, aby nemuseli kupovať drahšie povolenky od iných.

Pôvodný systém EU ETS (označovaný ako EU ETS 1) zahŕňal sektory ako výroba energie, rafinácia ropy, výroba ocele, hliníka, cementu, papiera a skla. Napriek tomu sa ukázalo, že na dosiahnutie cieľa klimatickej neutrality do roku 2050 je potrebné rozšíriť tento systém na ďalšie odvetvia. Preto bola Smernicou Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/959 z 10. mája 2023 zavedená nová schéma obchodovania s emisnými kvótami – EU ETS 2. Táto schéma sa zameriava na emisie CO₂ zo spaľovania **palív v budovách, cestnej doprave a ďalších odvetviach, najmä v malom priemysle**, ktorý nebol pokrytý pôvodným systémom.

Kedy začne systém ETS2 fungovať?

Systém EU ETS 2 začne plne fungovať v roku 2027. V prípade mimoriadne vysokých cien plynu alebo ropy v roku 2026 by sa však jeho spustenie mohlo odložiť na rok 2028.

Povinnosť monitorovať a nahlasovať emisie budú mať **dodávateľia palív, nie koneční spotrebitelia, ako sú domácnosti alebo používatelia automobilov**. Tieto subjekty budú musieť nakupovať emisné kvóty na aukciách, pričom cieľom je znížiť emisie do roku 2030 o 42 % v porovnaní s úrovňami z roku 2005. Legislatívny rámec ETS2 je vymedzený v smernici o [ETS](#).

Finančné prostriedky získané z predaja emisných kvót v rámci EU ETS 2 budú smerovať do [Sociálneho klimatického fondu](#), ktorý bude fungovať od roku 2026 do roku 2032. Tento fond bude financovať opatrenia a investície na **podporu domácností a mikropodnikov**, aby sa zmiernili sociálne dopady prechodu na nízkouhlíkovú ekonomiku. Zvyšné príjmy zo systému budú členské štáty **povinné použiť na klimatické a sociálne opatrenia** a budú podávať správy o tom, ako sa tieto prostriedky vynakladajú.

Zdražujú palivá a energie aj keď štát netransponuje smernicu EU ETS2?

Zdražovanie energií ovplyvní obyvateľov bez ohľadu na to, či štát [transponuje EU ETS 2](#), pretože ceny energií sú určované kombináciou globálnych trhových faktorov, geopolitickej situácie a zvyšujúcich sa nákladov na transformáciu k nízkouhlíkovým zdrojom. EU ETS 2 síce zvyšuje cenu fosílnych palív prostredníctvom povoleniek na emisie, no podobný tlak vytvárajú aj rastúce ceny energií na svetových trhoch, potreba investícií do obnoviteľných zdrojov a infraštruktúry, či obmedzenia na používanie uhlia a plynu.

Ak štát EU ETS 2 netransponuje, nezastaví to zvyšovanie cien energií, ibaže nebude môcť čerpať prostriedky zo Sociálno-klimatického fondu, ktoré by mohli zmierniť dopady na zraniteľné skupiny obyvateľstva. Preto zdražovanie zasiahne všetkých, pričom krajiny bez EU ETS2 budú mať menej nástrojov na ochranu svojich občanov.